

Den 14 januari : Idag ringde Philipp och talte om att under gårdagen hade han varit gäst på publicist klubben , där Undén hållit ett föredrag om UD. till pressen och varri han omnämnt att UD. måste ge admonitioner till publicister , som brutit mot den hävdvunna regeln ~~om~~ ^{* att} härvarande ^{**} beskickningschefer inte få kritiseras i våra tidningar . Philipp som ~~(trodde)~~ ansett att detta omnämnande syftade på fall , då han för sex år sedan angripit Stalin och ungerska ministern Böhm och fått reprimander därför , hade då begärt ordet och skarpt kritiserat Undén samt dessutom givit luft åt all sin bitterhet mot de församlade redaktörerna , som under de senaste året vägrat att taga emot hans artiklar . Hans anförande hade tydligen väckt en pinsam uppmärksamhet och starka gensagor. Det är olyckligt att han rusar iväg på detta sätt och förvärrar sin situation , som redan förut varit mycket besvärlig , och det är inte uteslutet att den avoghet , han väcker , kan återfalla på arbetet för Raoul . Han nämnde emellertid att han efteråt talat med Lundberg , som skulle ha ställt sig förstående till hans synpunkter . Lundberg hade därvid meddelat att den aktion , som igångsatts av UD. för att komma i förbindelse med ett vittne , som sammanträffat med Raoul i ~~fängelse i~~ fångenskapen . måst tillfälligtvis inställas på grund av snöfall , men att densamma skulle snart återupptagas . ~~Kaj som dagligen väntat på resultatet , är nu mycket deprimerad.~~

* att utländska statschefer och
xx utländska

1954

12 februari :I dag kom Philipp upp och visade en rapport ,som kommisarien Danielsson avgivit till UD.om förhör i Köln med en kanslist vid svenska B-avdelningen i Buda-pest ,som där gått under namnet Thomsen ,men i själva verket hette Grossheim.Denne hade efter Budapests intagning bortförts till Ryssland och insatts i Lefortovskaja fängelset ,där han fått stanna till år 1950,då han överförts till läger i närheten av Moskva och därefter till ett läger vid Königsberg ,där han frigivits i december 1953.Han hade icke sett Raoul under sin vistelse i Lefortovskaja men genom knackningar från granncellerna hade han hört att en svensk skulle finnas där,som han efteråt ansåg vara Raoul.Enligt hans uppgift hade alla de utländska fångarna där evakuerats under år 1950 och överförts till fångläger.Grossheim väntas hit inom de närmaste dagarna.

den 16 februari:Philipp ringde och meddelade att han talat med Grossheim,som han ansåg vara hygglig och ha en del intressanta saker at berätta,varför han bad att få komma upp med honom efter lunch. Grossheim befanns vara en medelålders ganska välfödd herre med kort helskägg och något semitiskt utseende och man hade svårt att tänka sig att han ännu för sex veckor sedan suttit i rysk fångenskap.Han berättade att han var av Tysk familj men uppvuxen i Ryssland.År 1944 hade han vistats som affärsman i Budapest och då av svenska legationen blivit anställd som rysk tolk på B-avdelningen,som bl.a. omhänderhaft de ryska intressena i Ungern .För att dölja hans tyska nationalitet hade han av legationen anmodats att antaga namnet Thomsen och ett norskt pass med detta namn hade utfärdats för honom .Sedan ryssarna inträngt i Pest hade han skickats över dit för att komma i förbindelse med Raoul ,som han emellertid inte anträffade. I stället ^{hade} han omhändertagits av ryssarna som behandlade honom väl .Sedan han avvikit från det hus,där han inkvarterats ,hade han förts till en plats i närheten av staden, där behandlingen varit strängare.Någon misshandel hade han dock icke varit utsatt för.I april hade han per flyg förts till Moskva.och insatts i fängelse där. Behandlingen hade under första tiden varit mycket bra men blivit sämre mot slutet av april då han överförts till Lefortovskaja fängelset.Där hade han hållits i cell tillsammans med en eller två tyska officerare eller tjänstemän,som tid efter annan utbytts mot nya. Han hade själv vid ett par tillfällen fått byta cell .Genom knackningar i väggen (med Morse alfabet)hade han fått höra att en svensk fanns i fängelset.Han hade trott att det var hans chef på B-avdelningen Lars Berg.Liksom andra diplomatiska fångar hade han fått officerskost och läkarvård.På Lefortovskaja hade han suttit till någon dag

3
i slutet av mars 1959, då de utländska fångarna evakuerats därifrån. Han hade då förts till ett fängelse i närheten av Moskva (Butyrka?). Där hade han träffat en italiensk fånge, Trandafilo, som också kommit från Lefortovskaja och som omtalat att den svenske, som suttit där, kommit till Budapest för att tillvarata judarnas intressen. Han hade då förstått att det varit Raoul. Under fängelsetiden hade han ofta kallats till G.P.U. för att förhöras. Under den första tiden hade man ofta vid förhören uttalat sin förvåning över att inte de svenska myndigheterna gjorde någon framställning om att han skulle hemsändas då han var tjänsteman vid en svensk legation. Han trodde att om en sådan framställning gjorts, hade man gänsat släppt honom. Vid förhören hade man gjort gällande att B-avdelningen bedrivit spioneri genom att utfråga ryska fångar om de militära förband, de tillhört, och om de tillhörde kommunistpartiets samt att Thomsen, som han fortfarande kallades, var delaktig i detta spioneri genom att som tolk förmedla frågorna. egendomligt nog hade man godtagit hans norska namn och nationalitet ända tills han i slutet av sommaren 1951, på uppmaning av en ungersk medfånge, omtalade sitt rätta namn. Han dömdes därefter av en G.P.U. domstol till 25 års straffarbete, som han fick börja avtjäna i mars 1952 i ett annat fängelse (Vladimir) i närheten av Moskva. På sommaren 1953 avfördes han emellertid därifrån till ett läger i närheten av Königsberg. dit en mängd civilfångar från olika delar av Ryssland och Sibirien sammanförts. I slutet av år 1953 fick han meddelande att hans återstående strafftid blivit efterskönt och fördes därefter tillsammans med många andra, som samtidigt frigavs, till Tyskland. I lägret vid Königsberg hade han sammanträffat med en tysk journalist vid namn Hille, som berättat att han delat cell med Raoul. Denne Hille hade också blivit frigiven, men Grossheim visste inte var han nu fanns. Då Hille fäst sig vid en kvinna, som han träffat under fångenskapen, hade han antagligen icke uppsökt sin hustru eller sin familj i övrigt. Hille hade av Grossheim ombedts att meddela sig med honom under adress: Domhotel, Köln, vilket han dock hittills icke gjort. Om han gjorde det skulle Grossheim underrätta oss. Vid ett tillfälle under samtalet föll Grossheim i gråt, vilket enligt vad han sade, berodde på att hans nerver blivit för hårt spända under fångenskapen. Philipp behandlade honom ömsom bryskt ömsom med stor vänlighet. Han skulle försöka ordna ersättning för honom från U.D.

Den 18 februari: Enligt vad Philipp uppger är Lundberg, för vilken han relaterat Grossheims berättelse, benägen att skicka en note till Ryssland för att fritaga Raoul för spioneri samt begära hans hemsändande. Grossheim lä ha utlovats ersättning av UD för sina lidanden med 20.000 kr.

1954

25 februari: Kabinettsskreterare Lundberg var i dag hos oss tillsammans med Fru Bellander och Philipp. Han förklarade sig villig att skicka en ny note till Sovjetunionen om Raouls hemsändande, men sade sig hellre vilja vänta därmed någon tid i förhoppning att nytt material skulle erhållas från det vittne vilket man sökt komma i förbindelse med sedan några månader. Efter någon diskussion beslöts att man skulle avvakta en tid utgången av försöken. Lundberg föreföll uppriktigt i sina förhoppningar att försöken skulle lyckas.

Den 27 februari: Då Grossheim var hemma hos oss förra veckan beklagade han sig över att han inte hade någon klocka och därför hade svårt att passa tiden under sitt Stockholmsbesök. Maj var då vänlig att låna honom sin guldklocka, som han skulle lämna Philipp vid avresan. Sedan Philipp förmått UD. att lämna Grossheim en ersättning av 20.000 kronor för hans fängelsevistelse och denne efter diverse uppskov bestämt sig för att resa härifrån, avfordrade Philipp honom Grossheim steg på tåget. Grossheim vägrade emellertid att lämna tillbaka den under påstående att Maj och jag bett honom att behålla den som ett minne av Raoul, då Philipp inte kunde taga ifrån honom den med våld avreste G. med klockan som gott pris. Ett telegram från Maj med anmodan att överlämna klockan till tullen, vilket nådde G:s sovvagn i Eslöv, föranledde ingen åtgärd från G:s sida och han lyckligt kommit ombord på Köpenhamnsfärjan då passpolisen, som alarmerats genom kriminalkommisarie Danielsson, frantog honom denna extra lilla vinst. Jag har i dag varit uppe hos Danielsson och hämtat klockan. Det är verkligen ett underligt galleri av människor som man stöter på i samband med Raouls sak.

Den 9 mars: Philipp har skickat oss avskrift av ett långt brev till Lundberg, där Philipp gör gällande att enl. Grossheims berättelse ryssarna haft anledning att misstänka vår Budapest legation för spioneri på grund av de uppgifter, som dess B-avdelning inhämtat av dillfångatagna ryssar. Han vill förmå Lundberg att i en ny note till ryssarna med erkännande av dessa misstänkars giltighet fritaga Raoul för allt anseeri det skedd på grund av att Raoul inte hade med B-avdelningen att göra. om Lundberg icke går med härpå, vill Philipp hänskjuta denna fråga till Utrikesnämnden. Jag är mycket tveksam om lämpligheten därav, då det i så fall blir en ny brytning med UD, och sedan stå vi åter utan möjligheter att få fram några önskemål till ryssarna.

Den 14 juni : Philipp meddelade att han i Handelstidningen sett en intervju med Lars Berg, som år 1944 förestått den svenska B-avdelningen i Budapest och nu kommit hem på semester från sin kanslistsbefattning vid svenska legationen i Peru. På förslag av Philipp rinde jag och bjöd honom på lunch på restaurang Metropol i morgon tillsammans med Philipp för att vi skulle höra honom om hans mellanhavanden med Thomsen -Grossheim.

Den 15 juni: begav jag mig till Metropol dit Philipp och Berg också anlände. När vi vid lunchen omtalade för Berg, att Thomsen kommit hem från fångenskapen, blev Berg mycket överraskad. Medan han ännu var i Budapest, hade han hört bestämt uppgivas att Thomsen blivit avrättad av ryssarna. Han berättade att Thomsen eller Grossheim, som han då hette, blivit anställd på legationens B-avdelning på grund av sina kunskaper i ryska. Vem som rekommenderat hans anställning kom Berg inte ihåg, men trodde att det kunde ha varit en ungersk grevinna, som då tjänstgjorde på B-avdelningen och som brukat tillhandagå med förmedling i olika avseenden. Hon hade tidigare varit sekreterare åt Raoul. På fråga om Grossheim hänvisats till avdelningen av tyska myndigheter, sade Berg att så kunde vara fallet. Man hade anledning att hålla sig väl med dessa myndigheter, då man av dessa kunde få visst skydd mot de ungerska pilkorsarna. Bergs egen sekreterare hade tidigare varit sekreterare hos den tyske ministern i Budapest. På fråga varför Grossheim behövde anställas som rysk språkexpert, när legationen redan hade en ryskspråkig tjänsteman, nämligen greve Tolstoy, svarade Berg att Tolstoy ofta var upptagen av besök hos ryska medborgare på sjukhus och i läger och att legationen behövde någon som dagligen kunde vara till hands för översättningar. Man visste att Grossheim var en skum individ, men ansåg honom behöflig på grund av hans ryska språkkunskaper. Han tjänstgjorde utan lön, men i samband med anställningen fick han ett nytt pass under namn av Thomsen. Sverige var vid denna tidpunkt skyddsmakt för Norge i Ungern, men något norskt pass kunde icke utställas för Grossheim, då man saknade norska passblanketter. Som emellertid Sverige också var skyddsmakt åt Argentina och B-avdelningen i samband med detta uppdrag övertagit ett antal argentinska passblanketter, hade Grossheim fått ett argentinskt pass under namnet Thomsen. Han hade anställts av Berg men såsom fallet var med anställningen av all personal på legationens avdelningar, underdtälts minister Danielsson och godkänts av honom. De formulär, som användes vid förhör av ryska krigsfångar, kände Berg inte närmare till. Han antog att formulären avfattats av överstelöjtnant Harry Wester, som tjänstgjorde som militär attaché vid legationen, och att desamma uppstälts efter gängse korym. Sedan formulären ifyllts

